EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 11.6.2025
COM(2025) 319 final

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Stanje izvajanja pakta o migracijah in azilu

{SWD(2025) 162 final}

1. UVOD

Sprejetje pakta o migracijah in azilu (v nadaljnjem besedilu: pakt) junija 2024 je bilo pomemben mejnik pri razvoju skupnega evropskega azilnega sistema. Pakt pomeni preoblikovanje in nadaljnji razvoj veljavnih pravil na podlagi celovitega pristopa, ki zajema krepitev in povezovanje politik EU na področju migracij, azila, upravljanja meja in integracije[1]. Pakt vzpostavlja pravni okvir, ki zagotavlja ravnovesje med solidarnostjo in odgovornostjo med državami članicami v okviru celovitega pristopa k učinkovitemu in pravičnemu upravljanju migracij. Zakonodajni akti, ki sestavljajo pakt, so začeli veljati 11. junija 2024 in se bodo uporabljali od sredine leta 2026.

Izvajanje pakta je zapleten proces, ki vključuje številne akterje. Delo za prenos obsežnega in zapletenega sklopa zakonodajnih aktov v operativno realnost že poteka. Priprava sistemov EU in nacionalnih sistemov do junija 2026 je skupno prizadevanje, ki od držav članic, Komisije in agencij EU zahteva tesno sodelovanje.

Komisija je junija 2024 sprejela skupni izvedbeni načrt za pakt o migracijah in azilu[2], ki določa ključne naloge in mejnike za to prehodno obdobje. Od takrat usmerja izvajanje pakta na ravni EU in skupaj z agencijami EU stalno podpira države članice pri njihovih nacionalnih prizadevanjih. Na voljo daje 3 milijarde EUR dodatnega financiranja za podporo prizadevanjem držav članic pri izvajanju pakta in gostitvi razseljenih oseb iz Ukrajine. Trenutno sodeluje z državami članicami, da bi do konca leta dokončale potrebne postopke za financiranje ciljev, opredeljenih v njihovih nacionalnih izvedbenih načrtih.

Na polovici prehodnega obdobja je bil dosežen znaten napredek na nacionalni ravni in tudi na ravni EU. Vendar so potrebna nadaljnja prizadevanja za zagotovitev popolne in pravočasne uporabe novih pravil. Nekateri od teh izzivov so povezani s trenutnimi pomanjkljivostmi. Drugi izzivi so povezani s pripravo podlage za uporabo novih pravil, uvedenih s paktom, zlasti operacionalizacijo nadgrajenega sistema Eurodac, izvajanjem preverjanja in obveznega postopka na meji ter novimi zaščitnimi ukrepi za temeljne pravice. Preostale izzive bo treba obravnavati pravočasno, da se bo pakt lahko v celoti izvajal.

Komisija poziva države članice, naj si še naprej prizadevajo za uspešno izvajanje pakta in svoja prizadevanja po potrebi okrepijo. Kljub napredku na tehnični ravni sta za učinkovito reševanje ugotovljenih težav še vedno bistvena trajno politično sodelovanje in prevzemanje odgovornosti na nacionalni ravni. Pred začetkom letnega solidarnostnega cikla je treba pri izvajanju pakta doseči čim večji napredek. Zlasti je ključno, da pri uporabi sedanjih pravil ni večjih pomanjkljivosti, saj lahko to vpliva na splošno oceno pritiska in dostop do solidarnostnega fonda. Komisija bo skupaj z agencijami EU še naprej sodelovala z državami članicami in jih podpirala, tudi s financiranjem, z močnim poudarkom na ukrepih za premagovanje opredeljenih izzivov.

Za prilagajanje in odzivanje na dinamično naravo migracij je treba pakt dopolniti tudi z dodatnimi prizadevanji na področjih, ki niso zajeta v novem zakonodajnem okviru. Za uspešno in trajnostno izvajanje pakta je zlasti pomembna krepitev globalnega sodelovanja na področju migracij. EU je vlagala v celovita partnerstva s tretjimi državami, ki so prispevala k zmanjšanju števila nedovoljenih prihodov v EU. Po podatkih agencije Frontex je bilo

[1] Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Skupni izvedbeni načrt za pakt o migracijah in azilu (COM(2024) 251 final (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52024DC0251)).

leta 2024 na zunanji meji EU zabeleženih 240 000 nedovoljenih prihodov, kar je 37 % manj kot leta 2023[3]. Unija mora še naprej graditi in širiti taka partnerstva s tretjimi državami na vzajemno koristen način, da bi zmanjšala število nedovoljenih prihodov, okrepila svetovno zavezništvo za boj proti tihotapljenju migrantov, okrepila sodelovanje na področju vračanja in ponovnega sprejema, spodbujala mobilnost talentov prek partnerstev za privabljanje talentov ter zagotovila zaščito beguncem, razseljenim v državah, ki niso članice EU, tudi s preselitvijo in humanitarnim sprejemom. Pristop Ekipe Evropa[4] se je izkazal za uspešno metodo pri pogajanjih z zadevnimi tretjimi državami za vzpostavitev novih ali prilagoditev obstoječih partnerstev.

Komisija s tem sporočilom obvešča Evropski parlament in Svet o izvajanju pakta v skladu s členom 84 uredbe o upravljanju azila in migracij[5]. To sporočilo na podlagi ključnih ukrepov iz skupnega izvedbenega načrta iz junija 2024 in v pričakovanju začetka prvega letnega solidarnostnega cikla oktobra 2025 predstavlja trenutno stanje napredka, doseženega na ravni EU in nacionalni ravni pri izvajanju pakta, ter vsebuje pregled stanja izvajanja v zvezi z vsakim od desetih gradnikov. Kot naslednji korak bo letno poročilo o migracijah in azilu iz oktobra 2025 vključevalo posodobljeno stanje izvajanja pakta. Komisija bo nato do konca tega leta predstavila dolgoročno evropsko strategijo za upravljanje azila in migracij v podporo celostnemu in usklajenemu pristopu k izvajanju pakta na ravni EU in nacionalni ravni.

Slika 1: Časovni okvir prehodnega obdobja



2. IZVAJANJE NA RAVNI EU

Komisija in agencije EU so si v sodelovanju z državami članicami v skladu s skupnim izvedbenim načrtom prizadevale zagotoviti, da so pravni mejniki doseženi in da je operativno načrtovanje za izvajanje stalno usklajeno, po potrebi posodobljeno in preneseno v operativno

[3] Spremljanje in analiza tveganja agencije Frontex: https://www.frontex.europa.eu/what-we-do/monitoring-and-risk-analysis/migratory-map/.

[4] Pobude Ekipe Evropa: https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/team-europe-initiatives_sl.

[5] Uredba (EU) 2024/1351 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o upravljanju azila in migracij, spremembi uredb (EU) 2021/1147 in (EU) 2021/1060 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 604/2013, COM(2020) 758 final, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32024R1351.

prakso. Hkrati je bila posledica neposredne dvostranske pomoči državam članicam prilagojena podpora Komisije in agencij EU vsem državam članicam.

Komisija si na ravni EU še naprej prizadeva za dokončanje in dopolnitev zakonodajnega okvira pakta. Marca 2025 je predstavila nov zakonodajni predlog uredbe o vzpostavitvi skupnega evropskega sistema za vračanje6. Komisija je po potrebi tudi zgodaj ukrepala in predlagala, da se nekatere nove določbe pakta uvedejo predčasno. Predlagala je seznam varnih izvornih držav na ravni Evropske unije7 ter revizijo pravil o uporabi koncepta „varna tretja država“8, ki izpolnjuje zahtevo iz pakta, da se uporaba koncepta pregleda do junija 2025. Nazadnje je predlagala, da se predvidita dva ključna elementa uredbe o azilnem postopku, da bi države članice podprla pri hitrejši in učinkovitejši obravnavi prošenj za azil prosilcev, katerih prošnje bodo verjetno neutemeljene. To vključuje določbe pakta v zvezi s prosilci, ki prihajajo iz tretjih držav z nizko stopnjo ugodno rešenih prošenj za azil, ter možnost določitve varnih izvornih držav in varnih tretjih držav z izjemami.

2.1 Usmerjanje, vodenje in dialog

Naloge in mejniki iz skupnega izvedbenega načrta za izvajanje na ravni EU do junija 2025 so bili izpolnjeni. Komisija je za usmerjanje vzpostavila platformo za izvajanje pakta, ta pa se je prvič sestala januarja 2025, da bi razpravljala o načrtovanju na nacionalni ravni in strateškem načrtovanju programov namenske finančne podpore EU. Za usmerjanje prav tako skrbi strateški odbor za priseljevanje, meje in azil (SCIFA) z rednimi razpravami o izvajanju pakta.

Izmenjava z Evropskim parlamentom redno poteka v okviru delovne skupine Odbora za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve za azil – izvajanje pakta/skupnega evropskega azilnega sistema.

Tehnično delo se ob podpori kontaktnih odborov in sestankov strokovnih skupin pospešeno nadaljuje, da bi zagotovili enotno razlago in pojasnitev pravnih določb. Posledica tega je pravočasna priprava potrebnih izvedbenih aktov[9] in izmenjava dobrih praks med vsemi sestavnimi deli pakta. Mreže agencij so pripomogle tudi k opredelitvi skupnih operativnih izzivov in rešitev, tudi z razvojem predlog in smernic. Da bi se izognili podvajanju in spodbudili poenostavitev ter zagotovili sinergije, je Komisija organizirala tudi različne skupne seje odborov in strokovnih skupin, ki so zajemale različne elemente pakta vzporedno s sestanki mreže agencij.

Skupno delo pri vseh elementih skupnega izvedbenega načrta je še naprej močno osredotočeno na neposredno dvostransko podporo Komisije državam članicam. Ta pristop zagotavlja podporo, ki ustreza svojemu namenu ter je prilagojena nacionalnim okoliščinam in različnim institucionalnim ureditvam vsake države članice. Komisija je vzpostavila namenske skupine za posamezne države in zvezo na ravni visokih uradnikov za sodelovanje z vsako državo članico.

Skupine služb Komisije za posamezne države so dvostransko sodelovale z organi držav članic ter zagotovile temeljno analizo sistemov držav članic in z njimi povezanih izzivov, ki se je upoštevala v nacionalnih izvedbenih načrtih. Delo se zdaj osredotoča na izvajanje in operacionalizacijo nacionalnih izvedbenih načrtov. Države članice si ob podpori Komisije

---

6 Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi skupnega sistema za vračanje državljanov tretjih držav, ki nezakonito prebivajo v Uniji, ter razveljavitvi Direktive 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta, Direktive Sveta 2001/40/ES in Odločbe Sveta 2004/191/ES (COM(2025) 101 final), EUR-Lex – 52025PC0101 – SL – EUR-Lex.

7 Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) 2024/1348 glede vzpostavitve seznama varnih izvornih držav na ravni Unije (COM(2025) 186 final), EUR-Lex – 52025PC0186 – SL – EUR-Lex.

8 Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) 2024/1348 glede uporabe koncepta „varna tretja država“ (COM(2025) 259 final), EUR-Lex – 52025PC0259 – SL – EUR-Lex.

9 Različni izvedbeni akti za zakonodajne akte pakta so navedeni v prilogi k skupnemu izvedbenemu načrtu: EUR-Lex – 52024DC0251 – SL – EUR-Lex.

prizadevajo zagotoviti zadostna sredstva v okviru skladov EU in nacionalnih proračunov za cilje iz posameznega načrta.

Poleg tega je devet držav članic z namenskim razpisom leta 2024 za pripravo svojih nacionalnih izvedbenih načrtov izkoristilo podporo, zagotovljeno prek Instrumenta za tehnično podporo[9]. Komisija trenutno prek instrumenta podpira deset držav članic pri izvajanju pakta. Poleg tega imajo države članice koristi od vzajemnega učenja in izmenjav dobrih praks, vzpostavljenih v okviru instrumenta. Komisija je za spodbujanje pristopa z več deležniki organizirala namenske informativne in posvetovalne sestanke z deležniki, kot so socialni in gospodarski partnerji, mednarodne organizacije in organizacije civilne družbe, zlasti organizacije, ki jih vodijo migranti[10].

2.2 Delo agencij EU

Delo agencij EU za izvajanje pakta, zlasti Agencije Evropske unije za azil (EUAA), Evropske agencije za mejno in obalno stražo (Frontex) ter agencije eu-LISA, napreduje.

Agencija Evropske unije za azil državam članicam olajšuje prehod na nov pravni okvir na podlagi pakta in podpira Komisijo pri pripravi skupnega izvedbenega načrta. V okviru svojih nacionalnih mrež strokovnjakov je posodobila svoje dokumente in smernice ter pripravila nove v primerih, ko je to zahteval pakt ali je bilo to potrebno. Trenutno posodablja module usposabljanja v okviru evropskega azilnega programa ter pregleduje ustrezne operativne standarde in kazalnike (več podrobnosti je na voljo v oddelku 3 posameznega gradnika).

Poleg tega bosta leta 2025 izvedeni dve pilotni vaji spremljanja (v Estoniji in na Nizozemskem), da bi se pripravili na popolno uvedbo večletnega programa spremljanja Agencije Evropske unije za azil od leta 2026 naprej. V okviru programa se bo v petletnem ciklu spremljalo tehnično in operativno izvajanje pakta v vseh državah članicah. Na rezultatih spremljanja bo temeljila tudi ocena Komisije, ali so nacionalni azilni in sprejemni sistemi dobro pripravljeni.

Agencija Frontex še naprej zagotavlja podporo na tistih področjih, ki spadajo v njen mandat, pri tem pa zagotavlja praktične smernice in orodja ter operativno podporo na zahtevo, zlasti v zvezi z načrtovanjem in izvajanjem novih postopkov na meji. V delovnih skupinah in mrežah agencije Frontex ter na posebnih *ad hoc* srečanjih z državami članicami se razpravlja o različnih elementih, povezanih z izvajanjem pakta. Poleg tega agencija Frontex v tesnem sodelovanju s koordinatorjem EU za vračanje zagotavlja podporo državam članicam v vseh fazah postopka vračanja. Agencija Frontex sodeluje tudi z državami članicami pri pripravi ocen tveganja in ima vlogo pri kakovosti nadzora meja. Letna ocena ranljivosti, ki jo izvede agencija Frontex in v kateri sta ocenjeni zmogljivost ter pripravljenost posameznih držav članic EU in pridruženih schengenskih držav za odzivanje na izzive na zunanjih mejah EU, bo olajšala prehod na novi pravni okvir.

Agencija eu-LISA ima ključno vlogo pri izvajanju pakta, zlasti za nadaljnje izboljšanje učinkovitega upravljanja zunanjih meja Unije, vzpostavitev enotnih pravil za zagotavljanje nadzora ter ustrezno registracijo migrantov brez urejenega statusa in prosilcev za azil, ki vstopajo v EU. Dobro delovanje pravil novega pakta je odvisno od tega, ali bo 12. junija 2026 dejansko na razpolago in deloval novi sistem Eurodac. Agencija eu-LISA stalno podpira države članice pri tej zahtevni nalogi (dodatne podrobnosti so navedene v oddelku 3.1).

Za zagotovitev sinergij med delom Komisije in agencij EU bi morala Komisija razviti horizontalne pravne smernice, agencije EU pa bi se morale osredotočiti predvsem na pripravo

[10] European Commission and NGOs discuss the implementation of the Migration Pact (Evropska komisija in nevladne organizacije razpravljajo o izvajanju pakta o migracijah): https://home-affairs.ec.europa.eu/news/european-commission-and-ngos-discuss-implementation-migration-pact-2024-05-27_sl.

ciljno usmerjenih operativnih smernic in podpore. Komisija in agencije bodo še naprej sodelovale, da bi dosegle visoko raven učinkovitosti in zmanjšale breme za države članice v skladu s splošnim ciljem Komisije glede poenostavitve.

2.3 Finančna podpora

EU daje državam članicam na voljo dodatne 3 milijarde EUR za podporo izvajanju pakta in gostitvi razseljenih oseb iz Ukrajine. To pomeni dodatno povečanje za 1 milijardo EUR v primerjavi z zneski, napovedanimi v skupnem izvedbenem načrtu. Poleg tega lahko upravičene države članice uporabijo tudi več kot 1,6 milijarde EUR, ki so na voljo v okviru vmesnega pregleda skladov za notranje zadeve[11].

Države članice bi morale ta dodatna sredstva uporabiti strateško, da bi čim bolj pospešile svoja prizadevanja za izvajanje, pri tem pa dati prednost obravnavanju najpomembnejših izzivov, opredeljenih v njihovem nacionalnem izvedbenem načrtu in v dialogu s Komisijo. Komisija je podprla države članice pri opredelitvi njihovih prednostnih nalog, načrtovanje tega dodatnega financiranja pa bi moralo biti usklajeno z nacionalnimi izvedbenimi načrti držav članic. Čeprav so dodatni zneski znatni, bodo morale države članice zaradi obsega reform pakta opredeliti druge ustrezne vire financiranja na nacionalni ravni in ravni EU (npr. kohezijska politika), da bi pokrile vse svoje potrebe. Bistveno je zagotoviti, da se zahtevane spremembe programov držav članic dokončajo najpozneje do konca leta ter da se postopki javnega naročanja začnejo in zaključijo pravočasno. Večina držav članic je na dobri poti, da doseže ta cilj, pri čemer so v nekaterih državah članicah potrebna nadaljnja prizadevanja[12], ter opredeljuje druge ustrezne vire financiranja na nacionalni ravni in druge sklade na ravni EU, kot so skladi v okviru kohezijske politike, hkrati pa si prizadeva za več sinergij in dopolnjevanja.

3. NACIONALNI IZVEDBENI NAČRTI IN OPERACIONALIZACIJA GRADNIKOV

3.1 Pregled nacionalnih izvedbenih načrtov in usklajevanje

V skupnem izvedbenem načrtu je določen skupni cilj, da se do konca prehodnega obdobja vzpostavijo dobro pripravljeni sistemi. Za zagotovitev, da so sistemi dobro pripravljeni, morajo države članice izvajati nova pravila pakta in obravnavati obstoječe izzive v zvezi s svojo nacionalno zakonodajo, praksami in operativno zmogljivostjo.

Vse države članice so morale pripraviti nacionalne izvedbene načrte z jasnimi ukrepi in roki, tudi v zvezi s potrebami po javnem naročanju, usposabljanju in zaposlovanju. Do zdaj je 26 držav članic redno sodelovalo s Komisijo pri izvajanju pakta, 25 držav članic pa je predložilo svoje nacionalne izvedbene načrte[13]. Tudi štiri pridružene schengenske države so predložile svoje nacionalne izvedbene načrte, ki zajemajo elemente pakta, v katerih sodelujejo.

Vsi nacionalni izvedbeni načrti temeljijo na predlogi, ki jo je zagotovila Komisija, in tako odražajo osnovno strukturo skupnega izvedbenega načrta. Približno tretjina načrtov je bila objavljena tudi kot javni dokumenti[14].

---

[11] Sklad za azil, migracije in vključevanje ter Sklad za integrirano upravljanje meja.

[12] Na dan 6. junija so zaskrbljujoče zamude, sicer iz različnih razlogov: v Belgiji, Grčiji, Latviji, na Malti, Poljskem, v Španiji.

[13] Madžarska je Komisiji sporočila, da ne namerava pripraviti nacionalnega izvedbenega načrta. Poljska je predložila svoje stališče o izvajanju pakta. Tudi Irska je predložila nacionalni izvedbeni načrt, ker je predložila uradno obvestilo o svojem sodelovanju pri paktu EU o migracijah in azilu.

[14] Avstrija, Bolgarija, Češka, Nemčija, Litva, Luksemburg, Nizozemska, Slovaška, Slovenija, Švedska (na zahtevo).

Komisija je podprla države članice pri oceni njihovih sedanjih sistemov, da bi pomagala določiti izhodišča za načrtovanje, in predložila nekaj priporočil, ki so zajeta v veliki večini nacionalnih izvedbenih načrtov. Na splošno se raven podrobnosti nacionalnih izvedbenih načrtov razlikuje med državami članicami in znotraj nacionalnih izvedbenih načrtov posamezne države članice po področjih politike ali gradnikih. Odvisno od primera lahko to odraža dejstvo, da so ocene in pregledi v času predložitve še vedno potekali ali da je bilo na nekaterih področjih ali v zvezi z nekaterimi gradniki potrebnega manj dela. Večina držav članic mora še opredeliti konkretne mejnike in cilje za sledenje in spremljanje izvajanja, kar je koristno pri odkrivanju in odpravljanju kritičnih zamud.

Izvajanje pakta ni enkraten, temveč dinamičen proces. Od prvotne predložitve nacionalnih izvedbenih načrtov so nekatere države članice posodobile in pregledale elemente svojih nacionalnih izvedbenih načrtov[15], kar odraža obsežno delo, ki poteka. Zakonodajni elementi so obravnavani v vseh nacionalnih izvedbenih načrtih, vendar različno podrobno. V državah članicah se je začelo delo v zvezi s potrebnimi zakonodajnimi spremembami. Vsaj tri države članice so že dokončale pripravo ustrezne nacionalne zakonodaje in se pripravljajo na njeno sprejetje[16]. Pričakuje se, da bo precej drugih držav članic proces dokončalo še letos. Vendar pa je treba ta proces v nekaterih drugih državah pospešiti.

Države članice so vzpostavile mehanizme načrtovanja in usklajevanja za doseganje rezultatov na operativni ravni in bi jih morale zdaj uporabiti za učinkovito izvajanje pakta. Priprava nacionalnih izvedbenih načrtov je pripomogla k opredelitvi težav pri usklajevanju na nacionalni ravni. Medtem ko številne države članice krepijo integrirano oblikovanje politik z medresorskimi ureditvami, je v drugih potrebno tesnejše usklajevanje med področji politike in ravnmi upravljanja. Čeprav bodo vodilna ministrstva za migracije ali notranje zadeve, je bistveno sodelovanje drugih ministrstev, sodstva in lokalnih organov. Komisija pozdravlja dobro usklajevanje z vsemi deležniki ter vključevanje lokalnih in regionalnih oblasti ter civilne družbe in še naprej poziva k njima, da bi dosegli visoko raven učinkovitosti pri izvajanju pakta. V ta namen bo Komisija na podlagi racionaliziranega sistema, vzpostavljenega s paktom (npr. postopki predaje, tesnejše povezave med azilom in vračanjem, boljša uporaba podatkovnih zbirk), še naprej preučevala načine za nadaljnjo racionalizacijo s tem povezanega dela in zmanjšanje splošnega upravnega bremena v skladu s cilji Komisije glede poenostavitve. Prihodnja dolgoročna evropska strategija za upravljanje azila in migracij bo priložnost za nadaljnjo obravnavo integriranega in racionaliziranega oblikovanja politik.

Komisija še naprej vodi tesen dialog z vsemi državami članicami in jih podpira pri načrtovanju in operativnih vidikih. Komisija je tudi v tesnem stiku z državami članicami, ki niso predložile nacionalnega izvedbenega načrta, in poziva vse države članice, naj ta postopek čim prej zaključijo.

3.2 Gradnik 1 – Eurodac

Hiter razvoj in začetek delovanja prenovljenega sistema Eurodac sta ključna osnovna pogoja za pravilno izvajanje vseh elementov pakta. Reforma sistema Eurodac je skupna odgovornost Komisije, agencije eu-LISA in držav članic, doslej pa je bil dosežen znaten napredek. Priprava nezakonodajnih instrumentov, potrebnih za njegovo izvajanje, poteka v skladu z načrti, prav tako tudi razvoj novega sistema Eurodac s strani agencije eu-LISA, ki deloma temelji na sestavnih delih okvira interoperabilnosti, ki jih bo uporabljal sistem Eurodac.

Glede na zahteven časovni okvir za izvajanje sistema Eurodac so Komisija, agencija eu-LISA in države članice opredelile sklop ukrepov za ublažitev zamud. Ukrepe je večinoma uvedla

[15] Na primer Grčija, Španija in Belgija.
[16] Češka, Estonija, Nizozemska.

agencija eu-LISA za podporo državam članicam. Eden od takih ukrepov je, da se funkcije sistema Eurodac zagotovijo v dveh fazah (junija in decembra 2026), pri tem pa imajo prednost funkcije, ki so bile za junij 2026 opredeljene kot kritične. Drug ukrep je, da je agencija eu-LISA razvila centralizirano rešitev, tj. vmesnik za spletne uporabnike. Centralizirano rešitev bi morale uporabljati države članice, ki iz različnih razlogov, kot je pomanjkanje virov, niso pripravljene na popolno povezovanje sistemov do junija 2026.

Poleg tega se je agencija eu-LISA odločila za prilagodljiv pristop k izvajanju sistema Eurodac, kar ji je omogočilo postopno izmenjavo različnih potrebnih tehničnih dokumentov. To je pomenilo, da je lahko ključno dokumentacijo zgodaj izmenjala z državami članicami, kar je olajšalo zbiranje in uporabo skupnega strokovnega znanja, ki obstaja v vseh državah članicah. Tako je bil oktobra 2024 predložen prvi kontrolni dokument vmesnika, decembra 2024 pa je bil v skladu z uredbo predložen celotni kontrolni dokument vmesnika. Enak prilagodljiv pristop je bil sprejet tudi za preskušanje. Prostovoljno osnovno preskušanje povezljivosti med državami članicami in agencijo eu-LISA se je že začelo, več držav članic pa ga je že uspešno zaključilo.

Na nacionalni ravni lahko države članice pri vzpostavljanju svojega sistema izbirajo med uporabo centralizirane rešitve, ki jo zagotavlja agencija eu-LISA, ali vzpostavitvijo nacionalnega sistema, ki v celoti vključuje sistem Eurodac, ali kombinacijo obeh (tj. najprej centralizirana rešitev in nato povezovanje med sistemi). Zaradi zgoraj navedenega prilagodljivega pristopa, ki ga je sprejela agencija eu-LISA, so lahko države članice razmeroma zgodaj začele razvijati sistem na nacionalni ravni. Redna srečanja, ki jih organizira agencija eu-LISA (forum za upravljanje projektov, svetovalna skupina), državam članicam omogočajo, da redno poročajo o stanju izvajanja na nacionalni ravni in opozorijo na morebitne izzive, ki bi lahko imeli posledice za celoten projekt na ravni EU. Doslej so te izmenjave pokazale, da se nekatere države članice kljub dobremu napredku soočajo z izzivi. Ti vključujejo odločanje o tem, kateri nacionalni organ je odgovoren za izvajanje sistema ali kateri organ gosti nacionalno točko dostopa, težave pri postopkih javnega naročanja, omejene vire (človeške ali finančne) ali stalne zahteve za tehnično dokumentacijo[17].

Komisija sodeluje na vseh sestankih, ki jih organizira agencija eu-LISA, na katerih države članice poročajo o stanju izvajanja ter se spremljajo najnovejši razvoj in morebitni izzivi ter se razpravlja o njih. Komisija je marca 2025 vsem državam članicam poslala dopis, v katerem je poudarila napredek, dosežen do takrat, in ponovno poudarila pomen pravočasnega izvajanja sistema Eurodac na centralni ravni in ravni držav članic. Organizirala je tudi dvostranska srečanja s tistimi državami članicami, ki se soočajo s posebnimi izzivi. Priprava aktov, potrebnih za delovanje sistema (o vsebini medsistemske statistike in interoperabilnosti), še poteka.

Ključni izzivi in naslednji koraki

Agencija eu-LISA bi morala še naprej tesno sodelovati z državami članicami in Komisijo. Osnovne elemente kontrolnega dokumenta vmesnika bi bilo treba trenutno šteti za dovolj stabilne, da lahko države članice po potrebi začnejo postopke javnega naročanja. V tej fazi se ne bi smele vključiti nobene druge večje spremembe, vse nadaljnje spremembe dokumenta pa bi morale vključevati le manjše prilagoditve zaradi kontrolnih dokumentov vmesnika, povezanih z interoperabilnostjo, tipkarskih napak ali prilagoditev po preskušanju. Vendar zdajšnja stabilizacija kontrolnega dokumenta vmesnika ne bo preprečila poznejših nadaljnjih izboljšav sistema. Države članice, ki bi se raje odločile za popolno povezovanje med sistemi,

[17] Na sestanku svetovalne skupine 15. in 16. maja so naslednje države članice poročale, da so ogrožene ali so bile obravnavane kot take zaradi pomanjkljivega poročanja: Danska, Finska, Nemčija, Ciper, Grčija.

ne bi smele v celoti izključiti rezervne možnosti, da se v primeru zamud pri postopku povezovanja oprejo na centralno rešitev, ki jo je razvila agencija eu-LISA.

V naslednjih mesecih bo redno mesečno poročanje pomembno za oceno splošnega stanja izvajanja ter bo Komisiji in agenciji eu-LISA omogočilo, da po potrebi zagotovita dodatno podporo. Države članice bi morale v celoti izkoristiti forum sistema Eurodac za vodenje projektov in proaktivno obveščati Komisijo v primeru večjih težav.

V praksi je treba čim prej zaključiti postopke javnega naročanja, vzpostaviti načrte usposabljanja in postopke zaposlovanja ter opraviti potrebne obvezne operativne preskuse. Pomembno je, da se spoštuje dogovorjeni časovni razpored izvajanja, vsa pozornost pa se nameni nacionalnemu razvoju, preskušanju in operativni pripravljenosti.

3.3 Gradnik 2 – Nov sistem za upravljanje migracij na zunanjih mejah EU

Priprave na uvedbo novega obveznega postopka na meji potekajo. Komisija je avgusta 2024 sprejela izvedbeni akt, v katerem je določila zadostne zmogljivosti za vsako državo članico in največje število prošenj za mednarodno zaščito, pri preseganju katerega državam članicam ne bo treba uporabiti postopka na meji (v nadaljnjem besedilu: letna zgornja meja)[18].

Komisija pripravlja smernice za preverjanje, da bi zagotovila živ dokument, ki obravnava preverjanje na zunanjih mejah in na ozemlju, vključno s pomembnimi vidiki tudi za države članice, ki jih zadevajo sekundarna gibanja.

Za pomoč pri zagotavljanju skladnosti politik je bilo preverjanje vključeno tudi v strateške smernice cikla večletne strateške politike za evropsko integrirano upravljanje meja[19]. Agencija Frontex v skladu z načrti v sodelovanju z Agencijo Evropske unije za azil in Komisijo razvija „nabor orodij za preverjanje“, ki vključuje praktična orodja za izvajanje kontrol, povezanih s preverjanjem, in preverjanj. Operativno preskušanje teh orodij naj bi se začelo septembra 2025.

Komisija in Agencija Evropske unije za azil sta pripravili nabor orodij, ki so neposredno pomembna za vzpostavitev novega obveznega postopka na meji. Ta orodja vključujejo hipotetične modele zadostne zmogljivosti, vključno z možnostjo „večnamenskih centrov“, ki združujejo preverjanje ter azilne postopke in postopke vračanja na meji. Ti modeli vključujejo okvirne kadrovske in sprejemne zahteve za preverjanje in postopke na meji v podporo nacionalnemu načrtovanju in določitvi ciljev za doseganje rezultatov. Agencija Evropske unije za azil je objavila načrt za večnamenske centre, ki določa več korakov postopka na eni lokaciji (npr. preverjanje, registracija, postopki na meji), da bi državam članicam pomagala pri zasnovi teh centrov. Agencija Evropske unije za azil je v sodelovanju z agencijo Frontex izdala tudi nove smernice o alternativah pridržanju[10], ki bi se lahko uporabile v okviru postopka na meji. Komisija pripravlja tudi smernice o azilnem postopku in postopku vračanja na meji.

Na nacionalni ravni imajo nekatere države članice že vzpostavljene sprejemne zmogljivosti in človeške vire, potrebne za zagotavljanje zadostnih zmogljivosti. Druge imajo konkretne načrte, kako to storiti, vključno z dodelitvijo sredstev za potrebno infrastrukturo in osebje[20], ter načrte za gradnjo, prenovo ali spremembo namena večnamenskih centrov. Postopek

---

[18] Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2024/2150 z dne 5. avgusta 2024 o določitvi pravil za uporabo Uredbe (EU) 2024/1348 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z zadostno zmogljivostjo držav članic in največjim številom prošenj, ki jih mora država članica obravnavati v okviru postopka na meji na leto (UL L, 2024/2150, 9.8.2024), http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/2150/oj.

[19] Agencija Frontex je novembra 2024 posodobila Prilogo k tehnični in operativni strategiji za evropsko integrirano upravljanje meja, da bi vključila preverjanje.

[20] Države članice, ki so že izpolnile zahteve glede zadostne zmogljivosti ali napredujejo pri njihovi pravočasni izpolnitvi: Belgija, Finska, Luksemburg, Češka, Francija, Malta, Nizozemska, Romunija.

modeliranja varnostnega pregleda, ki ga je Romunija izvedla leta 2024, je bil koristen za preskus operacij varnostnega pregleda in izmenjavo izkušenj z drugimi državami članicami.

Ključni izzivi in naslednji koraki

Države članice morajo do aprila 2026 uradno sporočiti lokacije, določene za postopek na meji. Doslej tega ni storila še nobena država članica. Države članice bi se lahko soočale z zamudami pri vzpostavljanju svojih zmogljivosti za preverjanje in obvezni postopek na meji, če končne lokacije ne bodo kmalu določene ter če se finančno načrtovanje in s tem povezani postopki javnega naročanja ne bodo začeli in zaključili[21]. Sedanje načrtovanje dodatnih sredstev EU lahko države članice podpre pri izvajanju te pomembne naloge. Komisija bo v stiku z državami članicami, da bi napredovala pri teh vidikih, zlasti ker trenutno ni mogoče, da bi Komisija v celoti ocenila napredek, ki so ga dosegle države članice, in morebitna tveganja, s katerimi se lahko soočajo.

Izvajanje obveznega postopka na meji bo moral spremljati neodvisen mehanizem za spremljanje temeljnih pravic (glej oddelek 3.10), temeljiti pa bo moralo na učinkovitem sodelovanju s sodstvom, da bi se spoštovali roki in upoštevale postopkovne spremembe, uvedene s paktom. Države članice so sodelovanje s sodstvom opredelile kot pomemben element postopka izvajanja. To zahteva upoštevanje dodatnih potreb sodstva, zagotavljanje neodvisnosti sodstva in izpolnjevanje zahtev, ki jih pravo EU določa za sodišča ali sodne organe.

Države članice morajo zagotoviti pravočasno vključitev različnih deležnikov in dodelitev zadostnih sredstev za vse elemente zadostne zmogljivosti. V zvezi s postopnim uvajanjem preverjanja obstajajo nekateri izzivi, povezani z določitvijo zadostnih zmogljivosti ter človeških, materialnih in tehničnih virov za obvladovanje vrhuncev migracijskih tokov ter zagotavljanje učinkovitih mehanizmov in pravnih orodij za preprečevanje pobega. Prizadevati si je treba tudi za zadostno število usposobljenega osebja in zdravstvenih delavcev za izvajanje pregledov ter tehnično infrastrukturo za hiter vpogled v ustrezne podatkovne zbirke EU in nacionalne podatkovne zbirke na mejah, določene za postopek na meji, in na ozemlju.

3.4 Gradnik 3 – Ponovni premislek o sprejemu

Skoraj vse države članice izvajajo upravne in organizacijske reforme v odziv na spremembe, uvedene s paktom.

Ta proces vključuje spremembe njihovih sistemov upravljanja primerov in informacijske infrastrukture[22], tudi z uporabo podpore iz Instrumenta za tehnično podporo, pa tudi z naložbami v infrastrukturo v smislu prenove ali vzpostavitve novih struktur. Skoraj polovica vseh držav članic načrtuje nove sprejemne centre različnih vrst in za različne skupine prebivalcev[23]. Poleg tega države članice pregledujejo operativne delovne postopke in vzpostavljajo nove dogovore o medagencijskem sodelovanju s ponudniki storitev in partnerji, na primer v zvezi s postopki javnega naročanja, zdravstvenim varstvom, pomočjo, ki jo je treba zagotoviti mladoletnikom brez spremstva, ali trgom dela.

Države članice preučujejo tudi načine za okrepitev samozadostnosti prosilcev in podpore prosilcem, ki se prostovoljno odrečejo rešitvam za nastanitev, ki jih podpira država[24].

---

[21] Države, v katerih obstajajo pomisleki glede pravočasnega doseganja zadostne zmogljivosti glede na trajanje postopkov javnega naročanja, vključujejo: Italijo, Nemčijo. Pomisleki so večji v: Estoniji in Grčiji.

[22] Avstrija, Belgija, Estonija, Finska, Francija, Hrvaška, Irska, Luksemburg in Portugalska.

[23] Večnamenski centri: Češka in Hrvaška, nastanitev za mladoletnike brez spremstva: Ciper in Italija, nastanitev za ranljive osebe: Slovaška, centri za namene predaje v skladu z dublinsko uredbo: Belgija, (večnamenski) centri na meji: Irska, Portugalska in Slovaška. Druge države se osredotočajo na povečanje splošne zmogljivosti: Luksemburg in Romunija, ter centre za pridržanje: Italija.

[24] Na primer Belgija in Estonija.

Nekatere države članice se osredotočajo na ukrepe za zgodnje vključevanje, vključno z jezikovnimi tečaji v skladu z novimi zahtevami direktive o pogojih za sprejem[25]. Druge države članice so opredelile ukrepe za okrepitev zdravstvene in psihosocialne podpore[26].

Poleg tega so države članice v postopku prenosa direktive o pogojih za sprejem in njenih novih orodij za upravljanje sprejema v nacionalno zakonodajo. Prizadevanja držav članic za prenos podpirata Komisija in Agencija Evropske unije za azil v okviru strokovne skupine Komisije za direktivo o pogojih za sprejem in mreže nacionalnih kontaktnih točk navedene agencije za sprejem. Poleg tega je Komisija pripravila obrazložitveni dokument, ki ga je decembra 2024 posredovala državam članicam[27]. Vzporedno s tem države članice razvijajo metode za spremljanje prisotnosti prosilcev ter dajanje na voljo in uporabo alternativ pridržanju[28].

Ključni izzivi in naslednji koraki

Pravočasen prenos direktive o pogojih za sprejem še naprej zahteva pozornost v vseh državah članicah. Zagotavljanje zadostnih zmogljivosti in ustreznih pogojev je ključni element za dobro pripravljenost države članice.

V številnih državah članicah še vedno vztrajajo izzivi[29] v zvezi z ustrezno zmogljivostjo v nacionalnih sprejemnih sistemih. V nekaterih primerih so ustrezna sodišča to že ugotovila. Bistveno je, da države članice obravnavajo sedanje dejanske potrebe glede sprejema, kot to zahteva sedanji pravni red, ter v svojem sprejemnem sistemu vzdržujejo zadostne zmogljivosti, ki zagotavljajo ustrezen življenjski standard, hkrati pa imajo dobro pripravljene in posodobljene kontingentne načrte (več informacij o kontingentnosti je na voljo v oddelku 3.9).

Ker prenovljena direktiva o pogojih za sprejem dodatno usklajuje standarde, ki jih je treba zagotoviti prosilcem, bi se morale države članice vzdržati zniževanja teh standardov ali odstopanja od njih ali zmanjševanja splošne zmogljivosti svojih sprejemnih sistemov. Poleg tega bi morali sistemi držav članic v nekaterih primerih omogočati jasno razlikovanje med „ustreznim življenjskim standardom“ in zmanjšanimi materialnimi pogoji za sprejem[30], povezanimi z zlorabami prosilcev, kot je določeno v direktivi o pogojih za sprejem. V primeru omejenih materialnih pogojev za sprejem bi morale države članice še naprej zagotavljati vsaj osnovne potrebe, ki jih je treba opredeliti v nacionalnih sistemih tudi v skladu s sodno prakso Sodišča Evropske unije. Nekatere države članice bi morale pregledati tudi svoje zmogljivosti za pridržanje in znatno izboljšati splošne pogoje svojih centrov za pridržanje.

Poleg tega je približevanje ustreznim standardom za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito bistveno za pravilno delovanje pakta, vključno s preprečevanjem sekundarnih gibanj, za predaje v skladu s pravili o odgovornosti in za ugotavljanje, ali je država članica dobro pripravljena.

Preostale vrzeli, povezane z zbiranjem potrebnih podatkov o sprejemu, bo treba hitro odpraviti. Poleg tega bi se morale države članice, zlasti v zvezi z ukrepi za zgodnje vključevanje, osredotočiti na pravočasno vzpostavitev in pregled ustreznih partnerstev z več deležniki.

---

25 To vključuje Češko, Ciper, Italijo in Francijo.

26 Na primer Češka, Belgija, Slovenija, Litva in Latvija.

27 Agencija Evropske unije za azil bo v prihodnjih mesecih objavila tudi praktični vodnik o vzpostavitvi in upravljanju centra za prihode/sprejeme.

28 Primeri so Češka, Portugalska in Luksemburg.

29 To vključuje Belgijo, Francijo, Grčijo in Nizozemsko.

30 Na primer, če se prosilec brez dovoljenja preseli v drugo državo članico ali ne izpolnjuje obveznosti poročanja ali zavaja organe.

3.5 Gradnik 4 – Pravični, učinkoviti in usklajeni azilni postopki

Države članice se osredotočajo na pregled svoje nacionalne zakonodaje, da bi ga prilagodile novemu pravnemu okviru. Nekatere države članice se soočajo s precejšnjimi zaostanki v azilnih primerih zaradi strukturnih težav ali omejenega števila osebja in infrastrukture, kar povzroča dolgotrajne čase obravnave. Večina zadevnih držav članic je sprejela ukrepe za odpravo obstoječih zaostankov in skrajšanje trajanja postopkov ter preprečitev potrebe po predolgem izvajanju dveh vzporednih sistemov po juniju 2026 – enega, ki ga urejata sedanji pravni red in direktiva o azilnih postopkih, ter enega, ki temelji na uredbi o azilnem postopku, v zvezi s prošnjami, vloženimi od 12. junija 2026. Več držav članic je uvedlo načrte za povečanje svojih zmogljivosti s povečanjem števila stalnega osebja[31] ali z oblikovanjem namenskih skupin za odpravo zaostankov[32]. Nekatere države članice so v ta namen zaprosile za ciljno usmerjeno dodatno podporo prek Instrumenta za tehnično podporo ali Agencije Evropske unije za azil[33]. Razprave v strokovnih odborih so namenjene pojasnitvi pravnih določb nove zakonodaje in pomoči pri prehodu med obema sistemoma.

Digitalizacija, zlasti uporaba integriranih sistemov upravljanja primerov in avtomatiziranih obvestil za učinkovit in varen prenos informacij, so pomemben element za tiste države članice, ki pregledujejo in racionalizirajo svoje delovne postopke in standardne operativne postopke, zlasti kadar so vključeni različni organi. Bolgarija na primer uporablja podporo Instrumenta za tehnično podporo za napredek pri digitalizaciji azilnih postopkov.

Ključni izzivi in naslednji koraki

Obravnavati je treba obstoječe izzive v zvezi z dostopom do azilnega postopka, vključno z zamudami pri registraciji in sestankih za vložitev prošenj. Države članice bi morale pri krepitvi svojih zmogljivosti zagotoviti, da se potrebne zaposlitve opravijo pravočasno in da se zagotovi ustrezno usposabljanje.

V okviru načrtovanja programov bi se morale dejavno povezati s sodstvom, da bi preverile in po potrebi razširile zmogljivosti za obravnavo pritožb. To je potrebno za skrajšanje časa obravnave prošenj za mednarodno zaščito in zagotovitev splošne učinkovitosti sistema, zmanjšanje obstoječih zaostankov in preprečevanje nastanka novih. Podobno kot pri upravnih organih je ključnega pomena, da se po potrebi zagotovi pravočasno in ustrezno usposabljanje sodnikov.

Države članice morajo zagotoviti hitro preiskavo obtožb o zavračanju, da se zagotovi spoštovanje temeljnih pravic, vključno s pravico do dostopa do azilnih postopkov in načelom nevračanja. Kot je navedeno v sporočilu Komisije o preprečevanju hibridnih groženj, ki izvirajo iz instrumentalizacije migracij[34], morajo biti vsi ukrepi, sprejeti za obravnavanje instrumentalizacije migracij, ki vplivajo na meje z Belorusijo in Rusijo ter omejujejo temeljne pravice (npr. pravico do azila), začasni, sorazmerni in omejeni na to, kar je nujno potrebno, ter zagotavljati spoštovanje bistva teh pravic.

3.6 Gradnik 5 – Učinkovitejši in pravičnejši postopki vračanja

Komisija je v okviru priprave nacionalnih izvedbenih načrtov tesno sodelovala z državami članicami, da bi tesneje povezala organe za azil in vračanje. Doslej 19 držav članic že hkrati izdaja negativne odločbe o azilu in odločbe o vrnitvi, kar bo zahteva v okviru pakta, katerega cilj je nadaljnja poenostavitev in racionalizacija upravnih postopkov. V okviru mreže na

[31] Tako kot v Bolgariji.
[32] Tako kot na Portugalskem.
[33] Belgija in Nemčija.
[34] Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o preprečevanju hibridnih groženj, ki izvirajo iz instrumentalizacije migracij, ter krepitvi varnosti na zunanjih mejah EU (COM(2024) 570 final), EUR-Lex – 52024DC0570 – SL – EUR-Lex.

visoki ravni za vračanje so bile organizirane namenske delavnice za izmenjavo izkušenj in opredelitev najboljših praks[35]. Podobne delavnice so bile organizirane tudi o prošnjah za azil v zadnjem trenutku in načinih za pospešitev postopka vračanja, izboljšanje usklajevanja in skrajšanje časa med zavrnitvijo prošenj za azil in postopki vračanja.

Medtem več držav članic nadgrajuje svoje nacionalne sisteme za upravljanje primerov vračanja, da bi omogočile učinkovitejše spremljanje vračanja, vzpostavile avtomatizirano povezovanje s širšimi informacijskimi sistemi za upravljanje migracij ter zagotovile popolnejšo in učinkovitejšo uporabo schengenskega informacijskega sistema.

Kot je predstavljeno v poročilu o stanju schengenske ureditve 2025[36], je tematsko schengensko ocenjevanje učinkovitosti sistema vračanja, ki je bilo izvedeno leta 2024, izpostavilo razvoj dogodkov na terenu in stalne notranje ovire, ki ovirajo vračanje. Nekatere države članice so vzpostavile ali okrepile integrirano načrtovanje za vse organe, vključene v postopek vračanja, kar omogoča redno usklajevanje in učinkovitejše dodeljevanje sredstev. Še vedno pa sta potrebna boljša analiza tveganja in vnaprejšnje načrtovanje vračanja, kar bi pripomoglo h krepitvi pripravljenosti in dodeljevanju sredstev, vključno z opredelitvijo potrebne podpore agencije Frontex. Dve državi članici[37] sta ponovno ocenili obstoječe zmogljivosti za vračanje, vključno z njuno zmožnostjo obravnavanja nevarnosti pobega, in sta v postopku povečanja teh zmogljivosti. V nekaterih državah članicah[38] so bili okrepljeni programi prostovoljnega vračanja, kar lahko znatno izboljša splošno učinkovitost vračanja.

Agencija Frontex dejavno podpira prizadevanja držav članic za izvajanje ključnih novosti pakta o vračanju. To vključuje tekoče tehnično delo za opredelitev potreb držav članic, da bi lahko načrtovali podporo agencije Frontex. Program za reintegracijo EU in agencije Frontex ima vse pomembnejšo vlogo pri spodbujanju več prostovoljnih vrnitev iz EU in ga zdaj dejavno uporabljajo skoraj vse države članice.

Predlog Komisije z dne 11. marca 2025 za uredbo o vzpostavitvi skupnega sistema za vračanje državljanov tretjih držav, ki nezakonito prebivajo v Uniji, je ključni element za dopolnitev drugih predlogov pakta, da bi vzpostavili hitrejše, enostavnejše in učinkovitejše vračanje ob polnem spoštovanju temeljnih pravic.

Komisija je na podlagi ustreznih izmenjav z državami članicami konec leta 2024 objavila delovni dokument služb Komisije, v katerem so navedeni načini za prednostno razvrščanje in racionalizacijo vračanja državljanov tretjih držav, ki veljajo za grožnjo javni varnosti[39].

Komisija v okviru letne ocene sodelovanja tretjih držav na področju ponovnega sprejema v skladu s členom 25a vizumskega zakonika posebno pozornost namenja pomenu sodelovanja tretjih držav, katerih državljani bodo verjetno predmet postopka na meji.

Ključni izzivi in naslednji koraki

Komisija meni, da je napredek pri pogajanjih o navedenem predlogu uredbe o vračanju prednostna naloga, ter poziva Evropski parlament in Svet, naj pogajanja zaključita čim prej, vsekakor pa pred začetkom uporabe pakta junija 2026.

---

35 Nizozemska in Norveška.

36 Commission reports on the State of Schengen, celebrating 40 years (Komisija poroča o stanju schengenske ureditve ob praznovanju 40. obletnice): https://home-affairs.ec.europa.eu/news/commission-reports-state-schengen-celebrating-40-years-2025-04-23_sl.

37 Belgija in Francija.

38 Avstrija, Bolgarija, Nizozemska in Norveška.

39 Delovni dokument služb Komisije o vračanju nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav, ki predstavljajo varnostno grožnjo, 17. 12. 2024: https://home-affairs.ec.europa.eu/document/1a5b1f9c-af3b-4dc7-a01f-55d64c43b926_sl.

Države članice bodo morale obravnavati obstoječe notranje neučinkovitosti, kot so omejeno usklajevanje med organi in prezapleteni postopki, da bi zagotovile najučinkovitejše izvajanje novih obveznosti iz pakta, zlasti obveznosti, povezanih s postopkom vračanja na meji. Splošna učinkovitost sistema vračanja je odvisna od ustreznih virov, nemotenih postopkov za stalno spremljanje vračanja državljanov tretjih držav ter obravnave vračanja kot načrtovanega in predvidljivega postopka[40].

Koordinator EU za vračanje še naprej podpira države članice pri reševanju teh izzivov. Koordinator za vračanje pripravlja priročnik o učinkovitih delovnih postopkih za usmerjanje akterjev, vključenih v postopek vračanja na meji v državah članicah, in še naprej spodbuja uporabo razpisa ukrepa za vrnitev v schengenskem informacijskem sistemu.

Ciljno usmerjen ukrep vračanja v zvezi s pripravljenostjo in kontingentnim načrtovanjem vračanja, ki ga je koordinator EU za vračanje začel izvajati marca 2025, je namenjen spodbujanju dobrih praks, ki so jih nekatere države članice že vzpostavile, ter pomoči pri opredelitvi ključnih in skupnih elementov kontingentnega načrtovanja vračanja, da se spodbudi usklajen skupni pristop po vsej EU. Agencija Frontex bo imela pomembno vlogo pri izvajanju tega ciljno usmerjenega ukrepa vračanja.

Državam članicam bo v letu 2026 predložila celovito raziskavo o potrebah po morebitni podpori agencije Frontex pri vračanju. Agencija Frontex na podlagi uvodnega sestanka, ki je potekal novembra 2024, pripravlja namenska dvostranska srečanja z vsemi zainteresiranimi državami članicami, da bi bolje načrtovala in preučila, kako se lahko obravnavajo posamezne potrebe držav članic.

3.7 Gradnik 6 – Uresničevanje odgovornosti

Dobro delovanje obstoječih dublinskih pravil in novih pravil, kot so določena v uredbi o upravljanju azila in migracij, o pravični delitvi odgovornosti je bistvenega pomena za splošno delovanje pakta.

V zadnjih letih je bila stopnja predaj v skladu z dublinsko uredbo po vsej Uniji zelo nizka, kar znatno ovira učinkovitost sistema. Tehnično delo Komisije in na nacionalni ravni je osredotočeno na to, da predaje delujejo.

Komisija zaključuje pripravo izvedbenega akta, ki bo razveljavil sedanja izvedbena pravila in bi naj bil sprejet julija 2025[41]. V operativnem smislu bo to olajšalo sodelovanje in izmenjavo informacij med državami članicami ter tako pospešilo in olajšalo predaje. Poleg tega bo to vključevalo standardne obrazce za zahteve za sprejem in obvestila o ponovnem sprejemu, za predaje ter za postopek premestitve in izmenjavo informacij. Nova izvedbena pravila so bila pripravljena v tesnem sodelovanju z državami članicami. Ko bodo sprejeta, bo agencija eu-LISA izvedla tehnične prilagoditve za uvedbo teh postopkov v sistem vsake države članice.

Komisija je med dialogom z državami članicami o oceni njihovih potreb po izvajanju pakta posebno pozornost namenila potrebi po izboljšanju sistema odgovornosti in delovanja nacionalnih dublinskih enot. Priporočila Komisije državam članicam so bila osredotočena na dobro delujoč sistem odgovornosti in zagotavljanje učinkovitega izvajanja predaj med državami članicami. Večina držav članic je uvedla načrte za povečanje števila osebja, pregled

[40] Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Poročilo o stanju schengenske ureditve 2025 (COM(2025) 185 final), EUR-Lex – 52025DC0185 – SL – EUR-Lex.

[41] Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 118/2014 z dne 30. januarja 2014 o spremembi Uredbe (ES) št. 1560/2003 o podrobnih pravilih za uporabo Uredbe Sveta (ES) št. 343/2003 o določitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za azil, ki jo v eni od držav članic vloži državljan tretje države (UL L 39, 8.2.2014, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2014/118/oj).

delovnih postopkov in/ali nadgradnjo obstoječe infrastrukture za učinkovito upravljanje primerov.

Agencija Evropske unije za azil je aprila 2025 objavila dve predlogi obrazcev za iskanje družine, da bi olajšala določitev odgovornosti: enega za odrasle prosilce in drugega za mladoletnike brez spremstva[42]. Oba obrazca spremlja praktični vodnik o iskanju družine v državah članicah EU in pridruženih schengenskih državah ter v tretjih državah[43].

Ključni izzivi in naslednji koraki

Vse države članice bodo morale zagotoviti uporabo novih pravil, vključno z zahtevami za prevzem, obvestili o ponovnem sprejemu in predajami. Povečanje skupnega števila izvedenih predaj bo prispevalo k učinkovitemu delovanju sistema, zmanjšalo spodbude za nedovoljeno gibanje in zagotovilo ohranjanje ravnovesja med odgovornostjo in solidarnostjo pakta. Ker so vzpostavljeni pogoji za predaje v vse države članice EU in iz njih ter glede na veljavna pravila, bi bilo treba predaje v vse države članice izvesti že zdaj. Brez tega učinkovit prehod na nova pravila o odgovornosti in pravilno delovanje letnega solidarnostnega cikla nista mogoča.

Poleg tega je izvajanje novih pravil o odgovornosti tesno povezano z učinkovitim izvajanjem nove uredbe o vzpostavitvi sistema Eurodac. Države članice morajo poleg tehnične pripravljenosti zagotoviti, da imajo njihovi nacionalni organi dostop do vseh informacij, pomembnih za določitev odgovorne države članice, in da lahko dostopajo do sistema zaradi posodobitve podatkov z ustreznimi informacijami, kot je navedba odgovorne države članice, v skladu z uredbo o upravljanju azila in migracij ter uredbo o vzpostavitvi sistema Eurodac.

Ko bodo sprejeta nova izvedbena pravila, bo agencija eu-LISA sprejela tehnične ukrepe, da bi državam članicam olajšala komunikacijo prek omrežja DubliNet in jo pospešila.

3.8 Gradnik 7 – Uresničevanje solidarnosti

Nadaljujejo se pripravljalna dela za začetek operacionalizacije letnega solidarnostnega cikla oktobra 2025 ter vzpostavitev stalnega solidarnostnega mehanizma in solidarnostnega foruma EU na tehnični ravni do junija 2026. Solidarnostni mehanizem pakta državam članicam omogoča, da pri svojih prispevkih izbirajo med premestitvami, finančnimi prispevki in podporo v naravi.

Doslej je bilo delo osredotočeno na solidarnostno platformo „Pakt“, ki združuje države članice, Komisijo in Agencijo Evropske unije za azil. Aprila 2025 je potekal sestanek solidarnostne platforme „Pakt“, na katerem se je razpravljalo o ključnih vidikih operacionalizacije solidarnostnega mehanizma in so se nadaljevale priprave na ustanovitev solidarnostnega foruma EU na tehnični ravni. Komisija je državam članicam predstavila osnutek mandata in poslovnika solidarnostnega foruma EU na tehnični ravni ter napovedala imenovanje koordinatorja EU za solidarnost[44]. Sestanek strokovne skupine Komisije za uredbo o upravljanju azila in migracij je bil namenjen razpravi o solidarnostnem mehanizmu in različnih načinih zagotavljanja različnih razpoložljivih solidarnostnih ukrepov[45]. Za

---

42 Člen 22(1) uredbe o upravljanju azila in migracij.

43 Practical Guide on Family Tracing Part I (Praktični vodnik o iskanju družine, del I): https://euaa.europa.eu/publications/practical-guide-family-tracing-part-i-principles-practices; Practical Guide on Family Tracing Part II (Praktični vodnik o iskanju družine, del II): https://euaa.europa.eu/publications/practical-guide-family-tracing-part-ii-tracing-AMMR.

44 Izvajanje solidarnostnega mehanizma bo usklajeval koordinator EU za solidarnost, vzpostavljen z uredbo o upravljanju azila in migracij, zlasti prek solidarnostnega foruma na tehnični ravni.

45 Člen 46(2) uredbe o upravljanju azila in migracij.

finančne prispevke je bil razvit mehanizem, ki bo opredeljen v povezanem izvedbenem aktu uredbe o upravljanju azila in migracij.

Za izvajanje solidarnostnega mehanizma je potrebna pravočasna izmenjava kakovostnih podatkov držav članic. Komisija zato tesno sodeluje z agencijami EU in državami članicami v okviru mreže EU za pripravljenost na migracije in krizno upravljanje, da bi opredelila in obravnavala potrebe in izzive zbiranja in/ali posredovanja podatkov za namene letnega solidarnostnega cikla. Komisija je od aprila do novembra 2024 izvajala preskus, da bi zbrala podatke ter zagotovila konsolidacijo in izmenjavo analiz za evropsko letno poročilo o azilu in migracijah. Na tej podlagi je bil oblikovan učinkovit postopek izmenjave informacij. Komisija je sklenila tudi ustrezne delovne dogovore z Agencijo Evropske unije za azil in agencijo Frontex, delovni dogovor z Europolom pa je v pripravi. Skupna dokazna podlaga in izmenjava podatkov sta bistveni za uspešno izvajanje pakta.

Ključni izzivi in naslednji koraki

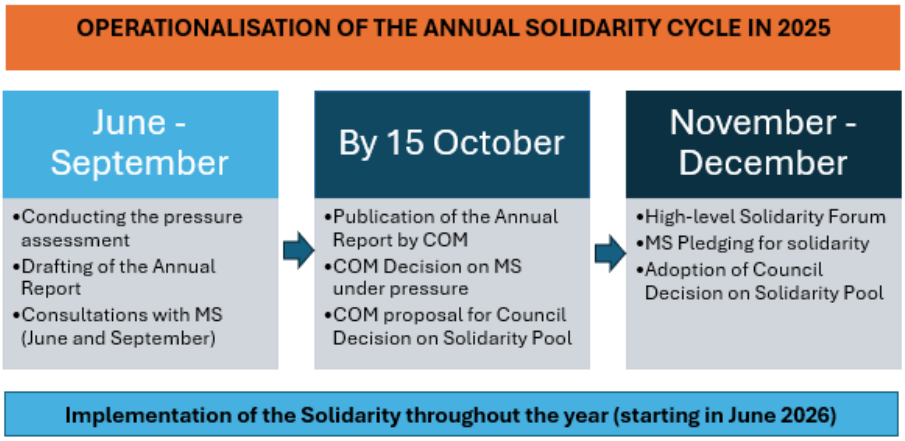
Pripravljalno delo za prvo letno poročilo o azilu in migracijah še poteka. Države članice in agencije EU so zahtevane informacije Komisiji predložile do 1. junija. Zaradi tesnega sodelovanja z agencijami EU so bili znatno poenostavljeni in racionalizirani postopki zbiranja podatkov in informacij. Komisija, Evropska služba za zunanje delovanje, države članice in agencije EU bodo julija o prvem osnutku poročila izmenjale mnenja na posebnem srečanju mreže EU za pripravljenost na migracije in krizno upravljanje, sprejeto pa naj bi bilo do 15. oktobra. Še vedno je ključnega pomena, da države članice še naprej pravočasno, natančno in v celoti sporočajo zahtevane podatke in informacije, ki zajemajo tudi vračanje in sprejem.

Analiza v letnem poročilu bo podlaga za izvedbeni sklep Komisije o opredelitvi držav članic, ki so pod migracijskim pritiskom, zanje obstaja tveganje migracijskega pritiska ali se soočajo z resnimi migracijskimi razmerami. Ta analiza bo služila tudi za pripravo predloga Komisije za izvedbeni akt Sveta o vzpostavitvi letnega solidarnostnega fonda, potrebnega za obravnavanje migracijskih razmer. Oba predloga naj bi bila predložena najpozneje do 15. oktobra 2025.

Določitev držav članic, ki so pod migracijskim pritiskom, zanje obstaja tveganje migracijskega pritiska ali se soočajo z resnimi migracijskimi razmerami, s strani Komisije bo vključevala oceno, ali so nacionalni sistemi dobro pripravljeni. Taka ocena bo neposredno vplivala na možnost teh držav članic, da dostopajo do solidarnostnega fonda in/ali zahtevajo popolno ali delno izvzetje iz solidarnostne zaveze.

Komisija bo pri oceni upoštevala tudi morebiten obstoj sistemskih pomanjkljivosti v zvezi z izvajanjem (dublinskih) pravil o odgovornosti v državah članicah, ki so upravičene do solidarnostnih ukrepov, zlasti pomanjkljivosti, ki bi lahko imele resne negativne posledice za delovanje dublinskega sistema. Kadar Komisija ugotovi take razmere, prispevajočim državam članicam ni treba izpolniti svojih solidarnostnih zavez ali uporabiti poravnave obveznosti.

Prvo srečanje solidarnostnega foruma EU na tehnični ravni bo potekalo v začetku leta 2026. Dokončna priprava mandata in poslovnika je v teku. Agencija Evropske unije za azil pripravlja praktični vodnik o izvajanju solidarnostnega mehanizma v zvezi s premestitvami in poravnavami obveznosti.



3.9 Gradnik 8 – Pripravljenost in kontingentno načrtovanje

Kontingentno načrtovanje je ključni del pakta, ki zagotavlja, da lahko azilni in sprejemni sistemi še naprej pravilno delujejo in se hitro prilagajajo nenadnim spremembam migracijskih razmer.

Za podporo državam članicam pri pripravi kontingentnih načrtov, kot zahteva direktiva o pogojih za sprejem, je Agencija Evropske unije za azil novembra 2024 pripravila predlogo, ki jo morajo uporabiti države članice. Izdala je tudi priročnik s primeri in dobrimi praksami ter organizirala vrsto spletnih seminarjev za usposabljanje. Evropska migracijska mreža (EMM) je marca 2025 organizirala delavnico za krepitev zmogljivosti o modeliranju scenarijev in kontingentnem načrtovanju za države članice. Širše gledano je Komisija za okrepitev tehničnih izmenjav o različnih vidikih kontingentnega načrtovanja v zvezi z migracijami ponovno vzpostavila namensko podskupino za kontingentno načrtovanje v okviru mreže EU za pripravljenost na migracije in krizno upravljanje.

Zakonski rok za predložitev nacionalnih kontingentnih načrtov Agenciji Evropske unije za azil je bil 12. april 2025. Doslej je 22 držav članic sprejelo svoje kontingentne načrte in o njih uradno obvestilo[46].

Ključni izzivi in naslednji koraki

Države članice, ki tega še niso storile, bi morale nujno uradno obvestiti Agencijo Evropske unije za azil o svojih kontingentnih načrtih.

Večina načrtov, o katerih je bila Agencija Evropske unije za azil uradno obveščena, vključuje ključne elemente predloge, čeprav z različnimi stopnjami popolnosti. Države članice so pozvane, naj zagotovijo, da bodo za vse elemente predloge (npr. azil, sprejem in mladoletniki brez spremstva) opisani konkretni ukrepi, podprti z dobro opredeljenimi scenariji in kazalniki, ter ukrepi za pripravljenost.

Vse države članice morajo tudi vzdrževati načrte, ki ustrezajo svojemu namenu, jih posodobiti in revidirati ter preskusiti, kadar je to mogoče. Pomembno je tudi zagotoviti skladnost z drugimi kontingentnimi načrti, pomembnimi za migracije (npr. na mejah ali pri vračanju). Poleg tega bi bilo treba sprejeti ukrepe za praktično pripravljenost (npr. logistika in priprava javnih naročil, ustvarjanje zalog, usposabljanje ali rezervne sprejemne zmogljivosti), da se zagotovi prožna in učinkovita uporaba zmogljivosti. Komisija bo informacije o stopnji

[46] 26 držav članic mora Agenciji Evropske unije za azil predložiti nacionalne kontingentne načrte. Češka, Poljska in Nizozemska so Agencijo Evropske unije za azil obvestile o zamudah. Madžarska ni predložila nobenih informacij.

pripravljenosti v Uniji in državah članicah zagotovila v oktobrskem letnem poročilu na podlagi prispevkov agencij EU, zlasti agencije Frontex in Agencije Evropske unije za azil. Od leta 2026 naprej se bo kontingentno načrtovanje na področju sprejema in azila ocenjevalo v okviru večletnega programa spremljanja Agencije Evropske unije za azil.

3.10 Gradnik 9 – Novi zaščitni ukrepi za prosilce za mednarodno zaščito in ranljive osebe ter okrepljeno spremljanje temeljnih pravic

Pakt vzpostavlja pomembno ravnovesje ne le med solidarnostjo in odgovornostjo, temveč tudi med obveznostmi in pravicami ljudi, ki iščejo zaščito v EU. Uvaja nove elemente, povezane z neodvisnim spremljanjem temeljnih pravic med preverjanjem in azilnimi postopki na meji, okrepljenimi procesnimi jamstvi in zaščitnimi ukrepi, kot sta brezplačno pravno svetovanje in zagotavljanje informacij, ter vključuje jasne in okrepljene določbe za ranljive osebe ali osebe s posebnimi potrebami glede sprejema, zlasti otroke, vključno z mladoletniki brez spremstva. Čeprav nekatere vrzeli ostajajo, nacionalni izvedbeni načrti držav članic na splošno odražajo splošno ravnovesje med pravicami in obveznostmi ter vključujejo te nove elemente. Pomembno je, da je tako še naprej v celotnem postopku izvajanja, v zakonodaji ter med operacionalizacijo in dodeljevanjem sredstev.

V podporo izvajanju v državah članicah so bila na sestankih strokovnega odbora zagotovljena pojasnila in smernice o ustreznih pravnih določbah. Komisija je septembra 2024 organizirala namensko srečanje z državami članicami, ki je bilo osredotočeno zlasti na izvajanje določb in posebnih zaščitnih ukrepov v zvezi z otroki, vključno z mladoletniki brez spremstva, v vseh novih zakonodajnih instrumentih.

Kot zahteva uredba o preverjanju[47], je Agencija Evropske unije za temeljne pravice septembra 2024 za države članice izdala smernice o neodvisnem mehanizmu za temeljne pravice[48]. Te smernice so osredotočene na različne elemente mehanizma, ki pomagajo preprečevati kršitve pravic, ščititi žrtve in podpirati preiskave domnevnih kršitev s strani javnih organov.

Agencija Evropske unije za azil pripravlja ustrezno gradivo za zagotavljanje informacij, praktični vodnik o zagotavljanju informacij v azilnem postopku pa bo dokončan leta 2026. Agencija Evropske unije za azil je v zvezi z ranljivostjo izdala ustrezne praktične vodnike za oceno duševnega zdravja prosilcev za mednarodno zaščito, prosilcev z različnimi spolnimi usmerjenostmi, spolnimi identitetami, spolnimi izrazi in spolnimi znaki[49]. Agencija Evropske unije za azil naj bi še letos objavila posodobljen praktični vodnik urada EASO o največji koristi otroka v azilnih postopkih iz leta 2019, orodje za oceno največjih koristi ter sveženj

---

47 Uredba (EU) 2024/1356 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o uvedbi preverjanja državljanov tretjih držav na zunanjih mejah ter spremembi uredb (ES) št. 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 in (EU) 2019/817 (UL L, 2024/1356, 22.5.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj).

48 Monitoring fundamental rights during screening and the asylum border procedure – A guide on national independent mechanisms (Spremljanje temeljnih pravic med preverjanjem in azilnim postopkom na meji – vodnik po neodvisnih nacionalnih mehanizmih): https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2024-independent-border-monitoring-mechanisms_en.pdf.

49 Practical guide on applicants with diverse sexual orientations, gender identities, gender expressions and sex characteristics – Cross-cutting elements (Praktični vodnik o prosilcih z različnimi spolnimi usmerjenostmi, spolnimi identitetami, spolnimi izrazi in spolnimi znaki – Medsektorski elementi): https://euaa.europa.eu/publications/practical-guide-SOGIESC-cross-cutting-elements; Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection Part I (Duševno zdravje in dobro počutje prosilcev za mednarodno zaščito, del I): https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/2024-11/Practical-guide-mental-health-well-being-applicants-part-i-senior-management.pdf; Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection Part II (Duševno zdravje in dobro počutje prosilcev za mednarodno zaščito, del II): https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/2024-11/Practical-guide-mental-health-well-being-applicants-part-ii-first-line-officers.pdf.

otrokom prijaznih informacij o azilnih postopkih in posebnih zaščitnih ukrepih, ki so na voljo otrokom. Agencija Evropske unije za azil si prizadeva tudi za revizijo različnih modulov usposabljanja v zvezi z ranljivimi prosilci, kot so modul o otrocih v azilnem postopku, modul o žrtvah nasilja na podlagi spola in modul o sprejemu ranljivih oseb. Delo v zvezi z revizijo smernic Agencije Evropske unije za azil o ranljivosti na področju azila in sprejema poteka in naj bi bilo zaključeno pred sredino leta 2026.Agencija Evropske unije za azil bo še letos objavila in posodobila smernice za ocenjevanje starosti iz leta 2018.

Večina držav članic v svojih nacionalnih izvedbenih načrtih predvideva vzpostavitev neodvisnega mehanizma za spremljanje temeljnih pravic, nekatere pa so že v stiku z obstoječimi nacionalnimi organi in potencialnimi ponudniki[50]. Podobno ima večina držav članic že brezplačno pravno svetovanje v upravni fazi ali pa so ga vključile v svoje načrte[51].

Države članice pripravljajo tudi prilagoditve ocene in namensko podporo za osebe z ranljivostmi ali posebnimi postopkovnimi potrebami. To lahko vključuje revizijo priročnikov za oskrbo v okviru standardnih operativnih postopkov ali dejavno vzpostavitev novih partnerstev za povezane naloge, kot je na primer predvideno na Irskem, ter povečanje števila osebja. Več držav članic predvideva tudi vzpostavitev številnejših namenskih sprejemnih prostorov za ranljive osebe, vključno z družinami[52].

Več držav članic je sprejelo ukrepe za pripravo na izvajanje novega multidisciplinarnega postopka ocenjevanja starosti in uvedlo potrebne reforme svojega sistema za zagotavljanje skrbnikov ali zakonitih zastopnikov mladoletnikom brez spremstva v skladu z novimi zahtevami. V nekaterih državah članicah to pomeni pregled postopkov za imenovanje zastopnikov za mladoletnike brez spremstva, medtem ko druge zdaj razvijajo ali krepijo postopke in smernice za oceno največje koristi otroka in s tem povezano nadaljnje ukrepanje.

Ključni izzivi in naslednji koraki

Splošni izziv v tem gradniku je povezan s potrebo po usklajevanju z različnimi partnerji in subjekti, naj gre za pravno pomoč, izobraževanje, socialno varstvo ali zdravje, da se vzpostavijo potrebne operativne ureditve. Različne države članice so opozorile tudi na izzive, povezane z reformami v zvezi z mladoletniki[53], ter zahteve v zvezi z oceno ranljivosti in naknadno podporo. Druge države članice se še naprej soočajo s pomanjkanjem primernih sprejemnih mest za ljudi s posebnimi potrebami, vključno z otroki, in/ali pomanjkanjem sprejemnih mest na splošno[54].

V naslednjih mesecih bi si morale države članice prizadevati za opredelitev in imenovanje nacionalnih organov za spremljanje temeljnih pravic, zagotovitev njihove neodvisnosti in vzpostavitev ustreznih dogovorov o sodelovanju[55]. Države članice bi morale zagotoviti tudi ustrezna sredstva za mehanizem za spremljanje temeljnih pravic in brezplačno pravno svetovanje, s čimer bi z zaposlovanjem in usposabljanjem zagotovile potrebne zmogljivosti in vzpostavitev mehanizma za nadzor kakovosti, če se take storitve oddajo v zunanje izvajanje.

---

50 Približno 23 držav članic v svojih nacionalnih izvedbenih načrtih zagotavlja ustrezne informacije, čeprav nekatere od njih niso dovolj podrobne. Vprašanja so že bila izpostavljena, tudi za Bolgarijo, Italijo in Malto. Avstrija in Grčija se na to ne sklicujeta.

51 Nekatere države članice že imajo brezplačno pravno svetovanje: Nemčija, Belgija, Hrvaška, Francija, Portugalska, čeprav so potrebne prilagoditve. Približno 18 držav članic ga predvideva v svojih nacionalnih izvedbenih načrtih. V Grčiji, na Madžarskem in Poljskem še ni vzpostavljeno.

52 Med njimi so na primer Ciper, Latvija, Malta in Slovenija.

53 Na primer v zvezi s postopkom imenovanja zastopnikov za mladoletnike brez spremstva in zagotavljanjem zadostnega števila zakonitih skrbnikov: Estonija, Francija, Latvija, Litva.

54 Na primer Belgija, Grčija, Latvija, Litva, Nizozemska in Ciper.

55 Glej tudi: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2024-independent-border-monitoring-mechanisms_en.pdf.

Države članice bi morale v skladu z uredbo o azilnem postopku zagotoviti tudi zadostno število dobro usposobljenih zastopnikov za mladoletnike brez spremstva. V številnih primerih se je za to morda treba povezati z drugimi ustreznimi nacionalnimi organi in ministrstvi. Države članice, v katerih je treba načrte še pripraviti ali potrditi, morajo to nujno storiti, da se preprečijo nadaljnje zamude pri operacionalizaciji[56].

3.11 Gradnik 10 – Integracija in zakonite poti do zaščite

Učinkovite politike za integracijo in vključevanje so pomembne za dobro upravljano migracijsko in azilno politiko, saj prispevajo k zagotavljanju socialne kohezije. Na ta način se lahko migranti sami podpirajo ter prispevajo k družbi in gospodarstvu ter konkurenčnosti EU.

Več držav članic je v svojih nacionalnih izvedbenih načrtih obravnavalo potrebo po večjih naložbah ali nadaljevanju prizadevanj za podporo integraciji upravičencev do mednarodne zaščite. To vključuje razvoj ukrepov za zgodnjo integracijo ter učinkovitejši postopek za priznavanje kvalifikacij in potrjevanje spretnosti. Izziv ostaja učinkovit dostop do stanovanj[57].

EU podpira države članice pri njihovih prizadevanjih za integracijo s financiranjem, razvojem smernic in spodbujanjem partnerstev na več ravneh, ki vključujejo migrante, gostiteljske skupnosti, socialne in gospodarske partnerje, civilno družbo in zasebni sektor[58].

Komisija je novembra 2020 sprejela akcijski načrt za integracijo in vključevanje za obdobje 2021–2027[59] kot enega prvih ukrepov pri predlaganju pakta. Komisija skupaj s tem sporočilom predstavlja delovni dokument služb Komisije, v katerem je srednjeročno pregledala izvajanje akcijskega načrta ter opredelila dobre prakse, preostale izzive in področja, na katerih je treba nadaljevati delo. Pregled zagotavlja tudi vpoglede in orodja za integracijo oseb, ki potrebujejo zaščito, da bi državam članicam pomagali pri operacionalizaciji in izvajanju uredbe o pogojih za azil[60] in direktive o pogojih za sprejem, vključno z ukrepi za zgodnjo integracijo prosilcev za mednarodno zaščito in upravičencev do nje.

Na področju zakonitih poti do zaščite napreduje delo v zvezi z izvajanjem uredbe o okviru Unije za preselitev in humanitarni sprejem[61]. Države članice so v skladu s prostovoljno naravo instrumenta ocenile svoje potrebe po spremembi obstoječih programov in delovnih postopkov, da bi jih uskladile z novostmi, ki jih prinaša navedena uredba. Komisija je sklicala tri sestanke strokovne skupine za preselitev zaradi izmenjave mnenj o posebnih določbah navedene uredbe in njihovem izvajanju. Na srečanjih mreže Agencije Evropske unije za azil za preselitev in humanitarni sprejem so potekale razprave tudi o operativni podpori, ki bi jo države članice lahko potrebovale pri izvajanju svojih programov v skladu z novimi pravili. Za

---

56 Na primer Avstrija, Belgija, Danska, Grčija, Poljska in Madžarska.

57 To je bila tudi ključna tema za razpravo na zadnjem polletnem srečanju mreže kontaktnih točk Agencije Evropske unije za azil za sprejem (maj 2025).

58 Primeri vključujejo evropsko mrežo za vključevanje, ki združuje predstavnike nacionalnih javnih organov, pristojnih za integracijo migrantov, v vseh 27 državah članicah ter na Islandiji in Norveškem, strokovno skupino za stališča migrantov, partnerstvo Odbora regij za integracijo migrantov, partnerstvo za vključevanje v okviru urbane agende, ki združuje partnerje z različnih ravni upravljanja.

59 Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Akcijski načrt za integracijo in vključevanje za obdobje 2021–2027 (COM(2020) 758 final), EUR-Lex – 52020DC0758 – SL – EUR-Lex.

60 Uredba (EU) 2024/1347 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite ter spremembi Direktive Sveta 2003/109/ES in razveljavitvi Direktive 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta (UL L, 2024/1347, 22.5.2024), Uredba – EU – 2024/1347 – SL – EUR-Lex.

61 Uredba (EU) 2024/1350 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o vzpostavitvi okvira Unije za preselitev in humanitarni sprejem ter spremembi Uredbe (EU) 2021/1147 (UL L, 2024/1350, 22.5.2024), Uredba – EU – 2024/1350 – SL – EUR-Lex.

pripravo prvega načrta Unije za preselitev in humanitarni sprejem je Komisija sklicala dve srečanji Odbora na visoki ravni za preselitev in humanitarni sprejem, na katerih so udeleženci izmenjali mnenja o prednostnih nalogah.

Ključni izzivi in naslednji koraki

Vmesni pregled akcijskega načrta za integracijo in vključevanje kaže, da so se rezultati integracije migrantov od leta 2021 na splošno izboljšali. Hkrati so izzivi še vedno prisotni na vseh štirih glavnih področjih ukrepanja: izobraževanje, zaposlovanje, zdravje in stanovanja[62]. Ohraniti je treba ciljno usmerjene ukrepe za upravičence do mednarodne zaščite, zlasti za ženske, otroke in osebe s posebnimi potrebami. Vmesni pregled poudarja tudi pomen bolj celostnega pristopa in tesnejšega usklajevanja med različnimi ravnmi upravljanja držav članic, zlasti v zvezi s finančnim načrtovanjem in podporo. Vmesni pregled priznava tudi izzive, s katerimi se soočajo države članice pri iskanju pravega ravnovesja med integracijo migrantov in blaginjo lastnega prebivalstva. Komisija bo v prihodnje upoštevala izkušnje, pridobljene pri vmesnem pregledu akcijskega načrta.

Na splošno ima na že obremenjenih stanovanjskih trgih pomanjkanje dostopa do nastanitve za upravičence posledice za sprejemne zmogljivosti, saj otežuje sprostitev sprejemnih mest. Poleg tega je cilj nekaj držav članic tudi poenostavitev in zmanjšanje zamud pri zagotavljanju dovoljenj za prebivanje in druge potrebne dokumentacije upravičencem.

Preselitev in humanitarni sprejem pomembno prispevata k trajnostnemu in celovitemu pristopu k upravljanju migracij. Po navedbah odbora na visoki ravni in predhodnih prispevkih držav članic bo Komisija do jeseni predstavila svoj predlog načrta Unije za preselitev in humanitarni sprejem. Cilj načrta Unije je služiti kot strateško orodje za nadaljnje vključevanje prizadevanj Unije za preselitev in humanitarni sprejem v celovita partnerstva in dialoge s ključnimi tretjimi državami. Na podlagi predloga Komisije bodo Svet in države članice dokončali načrt Unije in si prizadevali, da bi ga Svet sprejel pred koncem leta 2025 in bi se pravočasno začel izvajati v obdobju 2026–2027.

4. ZAKLJUČEK IN NASLEDNJI KORAKI

Na polovici prehodnega obdobja je bil dosežen pomemben napredek na ravni Unije in tudi na nacionalni ravni. Vendar je treba ohraniti stalen tempo in ga v več primerih pospešiti, da bi obravnavali izzive, ki so še vedno prisotni pri vseh gradnikih.

Ohranjanje tega pozitivnega zagona in nadaljnje sodelovanje bosta zagotovila racionaliziran in usklajen proces, hkrati pa omogočila učinkovito spremljanje kritičnih soodvisnosti med različnimi delovnimi področji. Spremljanje izvajanja bo zahtevalo stalno izmenjavo informacij, spodbujanje vzajemnega učenja in izmenjavo dobrih praks. Da bi to olajšala, bo Komisija spodbujala bolj strukturirano in preglednejšo izmenjavo informacij ter zagotavljala ciljno usmerjeno podporo državam članicam, ki se soočajo z izzivi. Hkrati bo pozornost namenjena poenostavitvi postopkov in zmanjšanju upravnih bremen, kjer je to mogoče, da se zagotovi, da prizadevanja ostanejo osredotočena, učinkovita in usmerjena v rezultate. Komisija bo tudi še naprej dvostransko sodelovala z državami članicami, da bi zagotovila prilagojeno podporo za izvajanje pakta.

Zaradi prvega letnega solidarnostnega cikla, ki se začne oktobra 2025, je še pomembneje obravnavati obstoječe izzive in zagotoviti, da pri uporabi sedanjih pravil, tudi v dublinskem sistemu in pri sprejemu, ni večjih pomanjkljivosti ter da se pri izvajanju pakta dosega stalen napredek. Dobra pripravljenost je temelj za obveznosti iz pakta, hkrati pa je tudi izhodišče za

[62] Za več podrobnosti glej delovni dokument služb Komisije o vmesnem pregledu akcijskega načrta Komisije za integracijo in vključevanje za obdobje 2021–2027, ki je priložen temu sporočilu.

to, da se države članice obravnavajo kot države pod migracijskim pritiskom ali kot države, ki se soočajo z resnimi migracijskimi razmerami ali s krizo, in za dostop do solidarnostnega fonda.

Pomemben rezultat bo sprejetje petletne evropske strategije za upravljanje azila in migracij do decembra 2025. Ta strategija bo temeljila na nacionalnih strategijah, ki jih morajo države članice sprejeti in predložiti Komisiji do 12. junija 2025 ter ki zajemajo tako notranjo kot zunanjo razsežnost migracij v okviru celovitega in celostnega pristopa.

Da bi dopolnila in podprla trajnostno izvajanje pakta, bo Komisija nadaljevala delo v zvezi z zunanjo razsežnostjo migracijske politike, zlasti v zvezi s celovitimi partnerstvi s tretjimi državami, v duhu Ekipe Evropa in v skladu s pristopom celotne poti. Med drugim bo poudarek na zmanjšanju števila nedovoljenih prihodov v EU, boju proti tihotapljenju migrantov in povečanju učinkovitosti naših prizadevanj za vračanje.

Uspešnost sistema bo odvisna od zavezanosti in pripravljenosti vseh držav članic pri vseh gradnikih, saj lahko imajo ukrepi na enem področju širše posledice za vse. Komisija in agencije EU bodo še naprej podpirale države članice pri njihovih prizadevanjih ter se zanašale na njihovo konstruktivno in trajno sodelovanje. Komisija hkrati opozarja, da je vsak pravni okvir učinkovit le toliko kot njegovo izvajanje, zato bo skrbno spremljala napredek in je pripravljena uporabiti ustrezne postopke v skladu s Pogodbama za zagotovitev skladnosti. To poudarja skupno politično odgovornost vseh, da se v celoti zavežejo ciljem pakta.

Komisija bo naslednje stanje izvajanja pakta Evropskemu parlamentu in Svetu predstavila oktobra v okviru letnega poročila o migracijah in azilu.